

Recordatori al prestador de serveis de comunicació audiovisual Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, en relació amb les queixes presentades sobre la notícia d'un curs de formació per a prostitutes emesa pels canals 3/24 i TV3 el 21 i 22 de febrer de 2014, respectivament

Fets

1r. El 23 de febrer de 2014 van tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (en endavant, CAC), via correu electrònic, dues queixes amb el mateix contingut (Q15/2014) sobre una notícia emesa a l'informatiu de les 22 h del 21 de febrer de 2014, pel canal 3/24 i una notícia emesa al *TN cap de setmana* (edició migdia) del 22 de febrer següent, pel canal TV3. Totes dues notícies es refereixen a un curs de formació per a prostitutes.

Les queixes denuncien que la informació és "aparentment neutral, però parcial, [...] falsa i [...] perversa". En concret, indiquen que les notícies en qüestió:

- Normalitzen la prostitució, ja que la presenten com una sortida professional per a les dones en situació d'atur.
- Presenten connotacions sexistes, atès que el discurs no afavoreix la igualtat efectiva entre dones i homes.
- Inclouen opinions que no representen les diferents posicions que existeixen a la societat envers la prostitució.

En les queixes es fa referència a la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (en endavant, LO), específicament pel que fa a l'obligació dels mitjans de comunicació social de titularitat pública de vetllar per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes a la societat, i promoure el coneixement i la difusió del principi d'igualtat entre dones i homes (article 36). En aquest sentit, les dues signants demanen que "es prenguin les mesures previstes a la normativa sobre les vulneracions anteriors".

Finalment, el mateix 23 de febrer de 2014 va tenir entrada al CAC, via correu electrònic, una altra queixa (Q16/2014) que s'ha interpretat que es refereix també al contingut de les informacions sobre el curs de formació per a prostitutes.

2n. L'Àrea de Continguts del CAC ha elaborat l'Informe 15/2014, de 19 de març, l'objecte del qual és donar resposta a les queixes presentades i, alhora, analitzar la notícia esmentada, emesa el 21 i 22 de febrer de 2014, per tal de determinar el contingut i la forma de presentació que es fa de la prostitució.

A aquest efecte, l'Informe determina que els programes en els quals s'emet la notícia corresponen a la tipologia de "teleinformatius" i, així mateix, analitza el contingut i el discurs de la notícia per tal de determinar el tractament que s'hi fa de la prostitució, tenint en compte les variables i el eixos següents: la normalització professional de la prostitució, la visió de la prostitució transmesa i el discurs de les persones amb temps de paraula.

Consideracions jurídiques

Primera. Normativa aplicable

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, (en endavant, CCMA) és un prestador de serveis de comunicació audiovisual públic que, en els termes que estableix l'apartat 1 de l'article 26 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (en endavant, LCA), té com a missió principal "[...] oferir a tots els ciutadans de Catalunya [...] un conjunt de continguts audiovisuals [...] orientats a la satisfacció de llurs necessitats democràtiques, socials, educatives i culturals, garantint de manera particular l'accés a una informació veraç, objectiva i equilibrada, a les més àmplies i diverses expressions socials i culturals i a una oferta d'entreteniment de qualitat. A aquest efecte, s'han d'emprar tots els llenguatges, els formats i els gèneres propis de la comunicació audiovisual que resultin més adequats en cada cas".

Aquesta missió principal la concreta l'apartat 3 de l'article 26 de la LCA, en un seguit de missions específiques de servei públic, entre les quals hi figuren les següents:

- La transmissió d'una informació veraç, objectiva i equilibrada, respectuosa amb el pluralisme polític, social i cultural, i també amb l'equilibri territorial (lletra b).
- La promoció activa de la igualtat entre dones i homes, que inclou la igualtat de tracte i d'oportunitats, el respecte a la diversitat i a la diferència, la integració de la perspectiva de gènere, el foment d'accions positives i l'ús d'un llenguatge no sexista (lletra h).

Lligat amb aquesta darrera missió específica de servei públic, l'article 36 de la LO estableix, que "els mitjans de comunicació social de titularitat pública han de vetllar per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes a la societat, i promoure el coneixement i la difusió del principi d'igualtat entre dones i homes".

D'altra banda, al *Llibre d'estil* de la CCMA, format per la guia editorial i el manual d'ús, s'hi estableixen previsions pel que fa a la informació i al tractament de la igualtat de gènere. En aquest sentit, s'hi preveu el dret a la informació de la ciutadania, tot prioritzant els continguts informatius i posant a l'abast de la societat una informació independent, plural i veraç (apartat 1.1.1.2.4 de la guia editorial); s'hi garanteix la paritat i l'equilibri de gènere, tot vetllant per la igualtat entre dones i homes i reflectint en els continguts i en la projecció pública de la CCMA una presència equilibrada dels dos sexes i, així mateix, tractant d'evitar els estereotips de gènere i el llenguatge sexista (apartat 1.1.2.5.4 de la guia editorial); i, també, pel que fa als estereotips, tòpics i clixés en la representació de dones i homes, el manual d'ús estableix que cal evitar atribuir característiques estereotipades o reforçar rols vinculats tradicionalment a un sexe determinat. Això no vol dir que no els mostrin amb finalitat didàctica o per fidelitat documental o històrica. Concretament, en la representació de l'espai domèstic es tracta d'evitar difondre o promoure models de conducta estereotipats que atribueixen a les dones i als homes papers predeterminats i diferenciats. En canvi, s'ha d'afavorir la presència d'homes i dones i s'ha d'assumir de manera natural tota mena de responsabilitats familiars i domèstiques o laborals (apartat 2.3.2.3.2).

Segona. El discurs sobre la prostitució a la notícia del curs de formació per a prostitutes

De l'informe elaborat per l'Àrea de Continguts del Consell, pel que fa a les queixes presentades relatives al fet que la informació és "aparentment neutral però parcial, [...] falsa i [...] perversa", ja que: a) normalitzen la prostitució, ja que la presenten com una sortida professional per a les dones en situació d'atur; b) presenten connotacions sexistes, atès que el discurs no afavoreix la igualtat efectiva entre dones i homes, i, c) inclouen opinions que no representen les diferents posicions que existeixen a la societat envers la prostitució, se'n desprèn el següent:

En primer lloc, pel que fa a la normalització de la prostitució, l'Informe determina que "pel que fa al discurs de la redacció dels informatius, s'aprecien elements de normalització professional de la prostitució en [...] la presentació del curs com a una formació professional i [...] la presentació de la prostitució com un sector econòmic més". Així mateix, l'Informe determina, pel que fa a la notícia emesa pel canal 3/24, que "per contra, el programa oculta la identitat real de les persones que apareixen en situacions o espais de pràctica de la prostitució, cosa que manifesta un tractament de la prostitució com a una activitat no homologable a una professió". D'altra banda, pel que fa a la notícia emesa per TV3, l'Informe estableix que "per contra, en dues ocasions el relat informatiu presenta elements que tracten la prostitució com una activitat no homologable a una professió quan es parla de les circumstàncies en què les persones l'exerceixen"; i, "de la mateixa manera, el programa oculta la identitat real de les persones que apareixen en situacions o espais de pràctica de la prostitució, cosa que manifesta un tractament de la prostitució diferent al d'altres possibles activitats econòmiques."

En segon, i darrer, lloc, pel que fa a les opinions trameses a la notícia, l'Informe posa de manifest que les persones que intervenen en la notícia exposen la seva opinió a partir de la seva experiència o del seu coneixement sobre el tema. Concretament, a la notícia emesa pel canal 3/24 hi intervenen tres dones: una que afirma exercir la prostitució i la defensa com una opció professional normalitzada des d'una visió d'obtenció de recursos econòmics, i dues que parlen com a expertes en el tema des del món acadèmic i des de l'atenció social, que plantegen la prostitució com una activitat pròpia de situacions d'exclusió social i no la posen en pla d'igualtat amb altres activitats econòmiques. Contràriament, a la notícia emesa per TV3 hi intervenen únicament dues dones que exposen la seva opinió a partir de l'experiència en l'exercici de la prostitució i la presenten com una opció professional normalitzada.

En definitiva, d'acord amb les conclusions de l'Informe de l'Àrea de Continguts, la informació sobre un curs de formació per a dones que exerceixen la prostitució ofereix una visió d'aquest tema formada d'elements que es contraposen. Així, aporta elements que normalitzen la prostitució i d'altres que la presenten com una activitat no homologable a una professió. Això no obstant, cal tenir en compte que l'Informe conclou que, pel que fa a la notícia emesa pel canal 3/24, l'entradeta no es correspon amb el discurs de la resta de la notícia, ja que aquesta introducció «[...] podria donar a entendre que la prostitució és homologable a una professió [...] atès que, segons la transcripció de la notícia i la descripció de les imatges referents al curs de formació de prostitutes efectuada per l'Informe de l'Àrea de Continguts, el presentador manifesta: "Professionalitzar la prostitució. Aquesta és la idea del curs que s'impartirà aquest dissabte a Barcelona. Una iniciativa per donar sortida a l'increment d'oferta que ha provocat la crisi econòmica en aquesta professió."» La veu en off assenyala que "Moltes

d'aquestes dones poden ser víctimes d'explotació sexual, però moltes més exerceixen la prostitució lliurement", afirmació que presentaria la pràctica de la prostitució de manera lliure com a més important, quantitativament, que la forçada, sense aportar dades que avalin aquesta afirmació.

I, d'altra banda, pel que fa a la peça emesa per TV3, l'Informe de referència constant conclou que "limita les intervencions en forma d'inserts de dues dones que afirmen exercir la prostitució de manera lliure i que en defensen la professionalització. Tot i així, una d'elles apareix amb la identitat oculta i el discurs de la notícia puntualitza l'existència de prostitució forçada (proxenetisme, xarxes d'explotació sexual)".

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per unanimitat, el següent

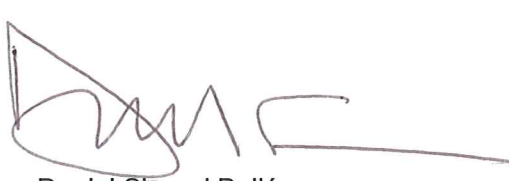
ACORD

1. Recordar a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, que cal extreure la cura en el tractament informatiu de temes especialment sensibles que, com el de la prostitució, poden afectar aspectes relatius a la dignitat humana; en aquest sentit, cal que s'abordin amb el rigor que mereixen i amb la finalitat de transmetre una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes a la societat.
2. Notificar aquest Acord al prestador de serveis de comunicació audiovisual Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA.

Barcelona, 9 d'abril de 2014

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera i Bellés
Conseller secretari